

KIÁLLÍTÁSVEZETŐ ÉS MÚZEUMPEDAGÓGIAI FÜZET

14x14 cm-es kétszer hajtott leporelló 4+4 szín nyomással 250gr-os papíron (1000 + 1000 db)

A kiállításához kétféle GUIDE-leporellót tervezünk:

I.

Az egyik egyfajta „vidd haza a kiállítás élményét” karakterű leporelló, mely megjelenésében, kép- és szöveganyagában felidézhetővé teszi a kiállítás vizuális és gondolati üzenetét. Tartalmilag a kiállítás iránt mélyebben, érettebb fővel közelítő látogatóknak szánjuk. Első lapján a fiatal Hatvany Lajos nyúlánk, elegáns alakja néz ránk Székely Aladár híres fotójáról, a Nyugat folyóirat megalapításának első éveiből. A leporelló hátsó oldalán pedig az idős, talán éppen a Petőfi monográfián dolgozó, íróasztala mellett ülő, sokat tapasztalt arc néz ránk. A belső oldalakon a kiállítás tematikájához nagyrészt igazodó szövegrészek – Hatvany Lajos rövid életrajza, szemelvények megjelent írásaiból, kritikáiból (Arany János, Ady Endre, Petőfi Sándor, Gárdonyi Géza, Bródy Sándor...), versrészletek, regényrészletek, művészekhez köthető mecénási (József Attila...) vagy baráti kapcsolatot (Thomas Mann) felidéző szövegrészletek – között a kiállítás lényegét adó fotók és karikatúrák valamint könyvművészet szempontjából is szép könyvborítók (Nyugat könyvekből, pl: Lesznai Anna tervezte Ady Endre verseskötete) töltik ki a felületeket. Az utolsó előtti oldalon soroljuk fel a kiállításon szereplő karikatúrák és fotók listáját, valamint a tématerven dolgozó szakértőket a látványterv és a technikai háttér kivitelezőjét és a kiállítás rendezőit. Itt kapnak helyet a műtárgyakat kölcsön adó intézmények valamint a támogatók és baráti közreműködők. A leporelló hátsó oldalán még egy kis információs felületet tervezünk, ahol felsoroljuk a kiállítás három helyszínét és a kiállítások nyitvatartási idejét.

Tartalom:

Hatvany Lajos életrajza

Visszaemlékezések kortársaktól

példák az ide tervezett szövegből

Valaki beleszületik egy nagy vagyonba, melynek már nem hirtelen jött szeszélye a minden kultúra és a szép élet, de parancsa és szenvedelme. Valaki, aki ifjan foghat hozzá a maga egyéniségének magaeépítéséhez, lehet bátor és saját utú a befolyásokkal és kényszerekkel szemben. Ővé az érdekesek érdeklődése, a beérkezettek tanácsa, tudósok tanítása, messze vivő vasutak és hajók kényelme, múzeumok és könyvtárak bármelyike. Ő maga magáért is bátor legény, érezheti, hogy e nagy kiváltságok nélkül is megállná a sarat az életben, saját személyéért szeretik sokat érő nők, sok értékes barátjának szinte fájdalmas, hogy a világ gyanúsítása nélkül nem demonstrálhatja szabadon hozzá való teljes és nagy barátságát. (Ady Endre)

Milyen különös alak ez a báró! De főleg milyen áldás a hóbertok megszállta kócosokra, hogy ez az ember annyira kapaszkodik utána, hogy sorsuk legyen. Magam részéről az ő lehetőségeivel, millióival és külsejével, valljam be, mit tennék? Fölcsapnám ablaküveg monoklimat, időmet mulatókban, kártyatermekben herdálnám, legföllebb medvevadászatra ruccannék ki Máramarosba, vagy Afrikába oroszán és fekete tündérek vadászatára! A fenemeg! Foglalkoznék én irodalommal? Íme! Minek nézik ebben a körben ezt a nagy műveltségű, jóakarátú, tehetséges embert?... És neki megéri?... Én szinte utolsó mentségnek próbálkoztam meg az irodalommal! Nos, lehet, hogy becsülettel és sikerrel fogom űzni ezt a

hivatást, de hogy akkora eszelős rögeszméjű, belső kényszer hajtana, mint ezt a bárót? Ezt aztán kereken tagadom! (Tersánszky Józsi Jenő)

A lapalapítások évei (Nyugat, Pesti Napló, Esztendő...)

példák az ide tervezett szövegekből:

Kezdetektől publikált a Nyugatban, fiktív irodalmi tanulmánnyal jelentkezett már az 1908-as második számban (H. Taine levelei), majd 1909-ben a részvények mintegy felének felvásárlásával anyagilag megalapozta a folyóiratot, könyvkiadó vállalatot szervezett mellé.

A kiadó vezetőjeként beleszólást igényelt a lap irányításába, aktuálisabb és életszerűbb problémák felé akarta terelni a folyóiratot; hangsúlyosabbá akarta tenni Ady centrális szerepét, s azt javasolta, kapcsolják magukhoz az előző korszak nagy egyéniségeit is. Vele szemben Osvát határozottan védte szerkesztői elveit, teljes önállóságát, az újabb és újabb tehetségek felfedezésének programját. Az 1912-ben párbajig éleződő vitában az írók Osvát pártjára álltak. Kompromisszumként végül Osvát csak a felelős szerkesztő lett, s neve helyett Adyé került a címlapra, ám lényegében mégis Osvát maradt a meghatározó személy. Hatvany kivonta részvényeit, és eltávolodott a folyóirattól.

Néhány írást 1912 után is küldött a Nyugatnak, az íróknak, elsősorban Adynak, továbbra is mecénása maradt. Élete végéig újabb és újabb könyvekben, tanulmányokban írt Adyról és a Nyugat koráról, összegyűjtött írásai Ady c. kötetében (1977) halála után jelentek meg.

Ha azt firtatják, hogy honnan veszi a Nyugat a pénzét – hát igenis, azt Hatvany adja, legalábbis annyiban, amennyire nálunk, egyelőre, még meg kell toldani a költségvetését egy újságbeli és könyvkiadó vállalkozásnak, melynek semmi egyéb céljai és érdekei nincsenek, mint irodalombeliek, mint tehetségek előtt utat nyitóak, mint a közönséget és üzletességtől elhódítóak. (Ignotus)

Hatvany mint műkritikus (Gárdonyi Gézáról...)

Példa az ide tervezett szövegekből

„Gárdonyi kevés szavú ember. Kevés szavú, mert sokat látó. Eglyátra látja a sokat, úgy hogy az a sok-sok látnivaló, egyetlen egyszerű egy látnyi, mindent láttató szóban bukkan fel. Impresszionizmus. Magyarul annyi, mint benyomás-művészet. A szem tükrén felkapott benyomás lerögzítése, azon frissiben, még mielőtt készen kapott s tanult fogalmak az érzéki benyomást megsemmisítették volna. Színeyei Merse volt a magyar táj benyomás-művészetének festője. - Gárdonyi ennek a benyomás-művészetnek szóművésze. Azonban Gárdonyi nemcsak szóművész. Illetve ő azért magyar nyelvűművész, mert oly egész magyar ember. Emberekkel, magyar emberekkel rokonérző lélek... Ahogy a tájba néző Gárdonyi kevéssel sokat, igen egyszerűen elmond, a léleklátó Gárdonyi is ezt teszi... (Hatvany Lajos: Gárdonyi Géza utolsó regénye – Nyugat, 1923. 22. szám)

Hatvany mint mecénás (Ady Endre, József Attila, Tóth Árpád...)

lásd versek a forgatókönyvből

Hatvany mint irodalomtörténész (Így élt Petőfi)

részletek a könyvből és recenziókból

Hatvany mint szépíró (Urak és emberek...)

példa az ide tervezett szövegből

"A gazdagság éppoly állapot, mint az egészség, a betegség, a fiatalság vagy a szegénység... A szegénység... irodalmilag minden oldalról meg van világítva. Ellenben a gazdagság, kevés lévén a kapitalista író, még alig kiaknázott irodalmi érték. Ezért anyagilag

független ember, ha ír, ne adja a műszegényt, hanem vigye bele írásába kivételes helyzete összes dokumentumait." (Hatvany Lajos: Válaszok. Nyugat, 1910)

II.

A kiállításhoz egy KIS LEPORELLÓT tervezünk, mely segít a gyerekeknek a kiállítás értő végigkövetésében. Ebben a MÚZEUMPEDAGÓGIAI FÜZETBEN a feltett kérdéseknél egy kis ikon mutatja meg, hogy a képi, a feliratos vagy a hangzó anyagban található-e meg a válasz.

A füzet tematikája a kiállítás bejárásának rendje helyett műfaji rendszer szerint szervezi a feladatokat. Először a szöveges részek tartalmában irányítja a figyelmet a lényeges momentumokra, például életrajzi adatokra, a Hatvany Lajossal kapcsolatba került írók, költők személyiségére. Itt helyet hagy az ismeretek otthoni kiegészíthetőségére (pl. egy kérdés arra inspirálja a füzet használóját, hogy otthon nézzen utána Thomas Mann életrajzának..., mely bemutatására a kiállításnak nem lesz lehetősége). Majd a Hatvany Lajosról készült fotókra irányítják a kérdések a figyelmet: Pl. melyik mikor készült? Hány éves lehet rajta Hatvany? Kikkel van lefényképezve..., hol van lefényképezve? (Pl a hatvani kastély parkjában...)

Legvégül a hangzó anyagban foglaltakra irányítjuk a figyelmet, melyek újabb költőket, írókat, és zenészeket, jelesül Bartók Bélát vagy Weiner Leót idézik meg a 20. század első feléből.

A karikatúra műfajának jellegzetességeire való figyelemirányítás a negyedik témája a füzetnek, s a jellemkiemelő, komikummal kevert látásmód megértésére igyekszik rávezetni.

A kiállítás megtekintését a gyermek, de akár a kamasz és a felnőtt látogató is egy karikatúra elkészítésével zárhatja, mégpedig úgy, hogy a leporelló tartalmazni fog egy pausz lapot, melyre átmásolható lesz egy adott, a kiállításban lévő karikatúra Hatvany Lajosról (természetesen az eredeti egy másolata segítségével). Illetve az utolsó üresen hagyott, perforációval leválasztható lap lehetővé teszi egy bármelyik kiválasztott fotó alapján, hogy elkészíthető legyen egy Hatvany Lajost ábrázoló karikatúra. Az elkészített önálló karikatúra múzeumba való beküldésével pályázni lehet egy versenyen, melynek eredményhirdetése is lesz, illetve a múzeum honlapjára valamennyi alkotás felkerül majd, mint egy virtuális kiállításként.